

LA CASETA I L'HORTET

La Generalitat promou una nova normativa del Pla urbanístic de les Terres de l'Ebre pel que fa a de les construccions agrícoles i ramaderes. Si s'aprova, es possibilitarà construir els anomenats masets, cases rurals amb una superfície màxima de 60 metres quadrats, als que es reconeixerà, a més del seu ús agrícola, el caràcter lúdic i d'esbarjo que han tingut sempre. Ara caldrà que la Comissió territorial d'urbanisme doni l'aprovació inicial i que durant l'exposició al públic no hagi oposicions raonables.

Aquest es un tema que afecta a tots els municipis del territori que es trobaven des de feia molts anys al límit entre aplicar una normativa molt restrictiva i antipopular o fer la vista grossa a obres que formalment eren il·legals. Després de moltes reunions s'ha trobat un encaix que sembla acceptable. Al municipi de Tortosa ja es va produir una gran controvèrsia l'any 1984 arran l'elaboració del nou Pla d'Ordenació per part de l'arquitecte Manel Ribas Piera. El tècnic es mostrava molt restrictiu quan a acceptar les construccions en zones no urbanes, exigint parcel·les de grans dimensions per poder construir-hi una casa, al·legant raons mediambientals i estètiques. Mentre hi havia una forta pressió ciutadana per mantenir el criteris tradicionals que eren els de “una casa per jornal” sense altres exigències. El tema no es va acabar de resoldre llavors i, actualment encara cueja. El sentiment popular era, d'alguna manera, la continuació del missatge del President Macià el 1932, quan la primera planificació de Catalunya, “que tothom tingué accés a la caseta i l'hortet”

A Tortosa sempre ha hagut una tradició de segona residència al camp i no vinculada necessàriament al poder econòmic de les famílies. Hereva d'una societat arrelada a la pagesia, molts tortosins tenien alguna propietat rural als afores i eren centenar les cases de camp. Tots els voltats de la ciutat estaven farcits de casetes d'estiueig a un radi d'un kilòmetre, o poc més, que era la distància que raonablement es podia fer caminant des de la ciutat. Si la propietat estava a la vall baixa vora el riu, en deien horts i la terra es regava mitjançant sènies o des dels canals, que acumulaven l'aigua al que els pagesos hi deien “la bassa”. Normalment els horts es dedicaven a cultius familiars, fruites i verdures que es portaven al Mercat, i eren habitats tot l'any. Alguns horts, els més grans, eren arrendats als pagesos i els propietaris, famílies benestants de la ciutat, hi anaven els estius conservants estances més nobles dins la casa.

Les parcel·les que estaven als alts de l'arc que va des de Remolins a la Petja eren de secà amb garrofers i també oliveres i les condicions de les edificacions molts precàries, sovint sense serveis sanitàries i l'aigua limitada a la que es poava de les cisternes. Les ocupaven gent de la ciutat solament en temporades d'estiu. Així era des de temps immemorial fins que a principis dels cinquanta del segle passat varen arribar les aigües de l'anomenat “Rec de Mig Camí” i començaren les transformacions; es tancaren les finques amb reixats o filferros, s'ampliaren les cases i es van canviar els cultius, plantant fruiters per us de casa i especialment enjardinaments. Els noms de les propietats eren diferents segons la ubicació i el poder adquisitiu dels amos. A les finques de la carretera Simpàtica i entorns, en deien “xalets” i la bassa era “la piscina”; les de la partida de Caputxins i la Costa del Cèlio, eren “muntanyes” i la bassa s'anomenava “lago”; la zona de Sant Josep de la Muntanya depenia de la proximitat al barri del Rastre i la disponibilitat d'aigua: xalets o muntanyes.

Els canvis definitius esdevingueren a principis dels setanta amb la generalització de la propietat de mitjans de transport, automòbils i motos, la millora de l'abastiment d'aigua mitjançant l'aforament de pous col·lectius i la pavimentació dels camins, el que feu que la distància respecte a la ciutat s'ha allargant als tres o quatre kilòmetres i es torcejaren noves zones fins aleshores gairebé abandonades. Mentre, algunes famílies s'instal·laren per viure tot l'any. A dia d'avui tot son xalets i les zones on es troben s'anomenen "urbanitzacions" tot i que moltes vegades estiguin ben poc urbanitzades.

Foto: Alguna zona de xalets voltants de Tortosa

Text: Abans el més lluny que es construïen casetes d'estiueig era a un quart d'hora caminant des de Tortosa.